TÄYDENTÄVÄ SELVITYS MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNALLE JÄTETTYIHIN LAUSUNTOIHIN LIITTYEN - HE 154/2018 VP

Maa- ja metsätalousministeriö oli 8.1.2019 kuultavana maa- ja metsätalousvaliokunnassa hallituksen esityksestä 154/2018 vp toimitettujen kirjallisten lausuntojen osalta. Kuulemisen jälkeen maa- ja metsätalousvaliokunta pyysi vielä lisäselvennystä eräisiin seikkoihin.

Luvaton tunkeutuminen eläintiloihin

Kts. erillinen selvitys

Tiineytyshäkeistä ja porsitushäkeistä luopumisesta aiheutuvat kustannukset

Pykälän yksityiskohtaisten perusteluissa tuodaan esiin, että ehdotetut tiineytys- ja porsitushäkkejä poikkeukset ovat tarpeen tuotannollisista ja taloudellisista syistä. Näitä tuotannollisia ja taloudellisia syitä on tarkasteltu hallituksen esityksen kohdassa 4.1.1. seuraavasti:

Tiineytyshäkeistä luopuminen

Emakoiden ja ensikoiden tiineytyshäkeistä luopumisen eli ryhmäkasvatukseen siirtymisen taloudelliset vaikutukset muodostuvat rakennuskustannuksista sekä sikojen hoidossa tarvittavasta lisääntyneestä työajasta. Tutkimustulosten perusteella ryhmäkasvatuksella ei ole vaikutusta emakon vuosituotokseen. Onnistunut siirtyminen ryhmäkasvatukseen edellyttää kuitenkin sekä eläimiltä että niiden hoitajilta totuttelua. Tiineytyshäkeistä luopuminen voi alentaa tiinehtyvyyttä. Sen tiedetään kuitenkin parantavan emakoiden kestävyyttä ja laskevan porsaskuolleisuutta, koska emakon parempi kunto vähentää porsaiden tallaantumista.

On arvioitu, että huomattava osa tiloista pitää emakoita jo nykyisin häkissä lainsäädännön minimipituuden alittavan ajan. Tehtyjen selvitysten perusteella voidaan arvioida, että neljännes tiloista ei pidä emakoita tiineytyshäkeissä ollenkaan ja alle puolet tiloista lainsäädännön sallimat neljä viikkoa.

Tiineytyshäkeistä luopumisesta aiheutuvia investointikustannuksien karkeakin arviointi on hankalaa, koska häkeistä luopuminen edellyttää muutoksen sikalarakennuksen rakenteisiin. Samaa eläinmäärää varten tarvitaan suurempi pinta-ala tai vaihtoehtoisesti samassa rakennuksessa on mahdollista pitää aiempaa vähemmän sikoja. Lisätilan rakentaminen lisää luonnollisesti sikalarakentamisen kustannuksia kerran rakennuksen käyttöjakson aikana. Kustannusarvio rakenteiden investoinneista koko maassa on n. 8,8 miljoonaa euroa laskettuna n. 400 emakkotilalle, joilla on n. 250—300 emakkopaikkaa. Lisä-kustannus investointeihin olisi tehdyn selvityksen mukaan tämän kokoisessa sikalassa n. 22 000 euroa. Lisäksi summa jakaantuisi siirtymäajalle, eli 15 vuodelle. Tarvittavien investointien kustannuksessa on keskeistä, ovatko sikalan rakenteet käyttöikänsä päässä. Sikalainvestoinnit ovat olleet melko vähäisiä viimeisen 10—15 vuoden aikana. Voidaan olettaa, että osa sikaloista on pian siinä vaiheessa, että korjausinvestointeihin tulee ryhtyä. Sikatalouden uudisrakennus-, perusparannus- ja laajennusinvestointeihin kuten myös sikojen hyvinvointia edistävien investointien tekoon voidaan myöntää investointi-tukea.

Ryhmäkasvatukseen siirryttäessä sikalan työtavat muuttuvat. On arvioitu, että viljelijälle tulee lisätyötä puoli tuntia kymmentä emakkoa ja siemennyskertaa kohden, koska emakoiden ja ensikoiden siirtoon siemennykseen soveltuviin tiloihin on varattava työaikaa. Lisäksi arvioidaan, että

kuivitustyö lisääntyy, koska kuivitettavaa makuualustaa tulee enemmän väljempien tilavaatimusten vuoksi. Karkea arvio vuotuisista lisäkustannuksista lisääntyneen työn ja kuivikkeiden johdosta arvioidaan olevan 10 euroa emakkoa kohti. Vuoden 2017 lopussa emakoita oli noin 100 000 kappaletta. Tästä aiheutusi yhteensä noin yhden miljoonan euron kustannukset vuosittain koko maan tasolla. Työstä ja kuivikkeista aiheutuvia kustannuksia voitaisiin todennäköisesti ja jos näin sovitaan, korvata maksamalla täysimääräistä hyvinvointikorvausta siirtymäaikana vuoteen 2036 asti ja kustannus realisoituisi vasta tämän jälkeen. Tästä aiheutuva osuus maataloustukiin liittyvissä hyvinvointikorvauksissa olisi 15 vuoden aikana n. 15 miljoonaa euroa.

Eläinten hyvinvoinnilla on enenevässä määrin merkitystä kuluttajien ostopäätöksille eläintuotteita ostettaessa. Tiineytyshäkeistä luopuminen on merkittävä eläinten hyvinvointikriteeri, joka vaikuttaa sianlihantuotannon hyvinvointistatukseen kilpailijamaihin verrattaessa ja näin ollen suomalaisen sianlihan asemaan markkinoilla.

Porsitushäkit

Emakoiden ja ensikoiden pito porsitushäkissä olisi jatkossakin sallittua. Toimialaa kannustetaan siirtymään vapaaseen porsitukseen maatalouspolitiikan keinoin. Nykyisessä maaseutuohjelmassa oleva vapaan porsituksen toimenpide on maa- ja metsätalousministeriön keskeinen prioriteetti myös tulevalla ohjelmakaudella. Lisäksi investointituen tukikelpoista kustannusta on tarkoitus korottaa tiineytys- ja porsitushäkeistä luopumiseen tähtäävien investointien osalta.

Häkkiporsitus on edelleen vallitseva tuotantomuoto suomalaisilla sikatiloilla ja Euroopassa yleisemminkin. Häkkiporsimisesta luopumisella voidaan arvioida olevan vaikutuksia koko suomalaisen sikasektorin kilpakykyyn. Muutoksen vaikutuksesta on tehty selvitys Eläinten hyvinvointikeskuksessa vuonna 2013. Laskelman laadintaa vaikeuttaa se, että tuotantomuodosta ei ole olemassa laajaa käytännön kokemusta. Eläinten hyvinvointikeskuksen laskelman mukaan kustannus olisi noin 80—130 euroa emakkopaikkaa kohti. Tämä tarkoittaisi nykyisellä 100 000 emakon määrällä noin 8—13 miljoonaa euroa vuodessa.

MTK on arvioinut maa- ja metsätalousministeriölle antamassa lausunnossaan, että vapaa porsitus aiheuttaisi 8—11 euron kustannuslisän teurastettua sikaa kohti. Vuonna 2017 sikoja teurastettiin noin 1,94 miljoonaa kappaletta. Jos kustannus olisi vaihteluvälin alapäästä, kustannus vuosi tasolla olisi 15—16 miljoonaa euroa. Jos kustannus olisi vaihteluvälin yläpäässä kustannus olisi 21—22 miljoonaa euroa.

Tällä hetkellä tiloille on tarjolla eläinten hyvinvointikorvauksen tukimuoto, jossa vapaa-porsituksessa tuki on 349 euroa per eläinyksikkö eli 174,5 euroa/emakko vuodessa. Tämän tukimuodon perusteella tukea maksetaan 6400 emakolle (eli vain hieman yli 6 % koko emakkomäärästä). Vuodesta 2020 alkaen vapaaporsituksen hyvinvointikorvausta on tarkoitus nostaa 436 euroon per eläinyksikkö vapaaporsituksesta aiheutuvan suuren työmäärän korvaamiseksi. Lisäksi tarkoituksena on muuttaa toimenpiteen ehtoja siten, että jatkossa tilalla olisi mahdollisuus hakea korvaus vain osalle tilan emakoista, jolloin kynnys vapaaporsituksen kokeilemiseen madaltuisi.

Eläinlääkärin läsnäolovelvoite eräissä eläinkilpailuissa

Ehdotetun lain 45 §:ssä ilmoituksenvaraiseksi toiminnaksi on määritelty sellainen eläinkilpailutoiminta, jossa eläin voi joutua alttiiksi kohtuuttomalle rasitukselle, kivulle tai kärsimykselle. Tällaisen eläinkilpailun järjestäjän olisi muun muassa nimettävä kilpailuun kilpailueläinlääkäri. Voimassa olevan eläinsuojelulain 16 §:n mukaan kilpailujen järjestäjän on omalla kustannuksellaan kutsuttava kilpailutilaisuuteen eläinlääkäri valvomaan lainsäädännön noudattamista, jos eläin voi kilpailuissa joutua alttiiksi kivulle, tuskalle tai kohtuuttomalle rasitukselle. Pienistä kielellisistä

eroista huolimatta näiden ns. ”riskikilpailujen” määritelmät vastaavat toisiaan. Näin ollen eläinkilpailun järjestäjän on jo nykyisen lainsäädännön nojalla nimettävä kilpailuun eläinlääkäri, jos laissa määritelty riskin kynnys ylitetään. Tältä osin lainsäädäntöä ei siis olla muuttamassa.

Eri eläinkilpailumuotoja on nykyisin paljon ja myös uusia kilpailumuotoja syntyy jatkuvasti. Ohjeistuksella onkin tarkoitus edelleen tarkentaa sitä, mitä eläinkilpailuita olisi pidettävä pykälässä tarkoitettuina ns. riskikilpailuina. Tällaisina eläinkilpailuina on nykyisin pidetty mm. hevosten ravikilpailuja sekä vinttikoirien juoksukilpailuja. Myös joihinkin metsästyskoirien kokeita, kuten luolakoirien taipumuskokeita, on jo nykykäytännössä pidetty tällaisina eläinkilpailuina. Ehdotetun pykälän yksityiskohtaisista perusteluista käy ilmi, ettei tulkintaa ole näiden kilpailuiden osalta tarkoitus muuttaa. Perusteluissa todetaan lisäksi, että esimerkiksi hevosten esteratsastuskilpailu tai koirien agilitykilpailu voidaan rakentaa vaativuustasoltaan hyvin erilaiseksi. Tämä olisikin perusteltua ottaa huomioon arvioitaessa, onko kyseessä ns. riskikilpailu vai ei. Esimerkiksi näiden lajien arvokilpailut voisivat tulla ilmoitusvelvollisuuden piiriin, jos arvokilpailu tarkoittaisi muihin kilpailuihin nähden vaativampaa rataa. Ruokavirasto on aloittamassa ilmoituksenvaraisia eläinkilpailuita koskevan ohjeistuksen laatimisen. Ohjeistuksen laatiminen tullaan tekemään yhteistyössä eläinkilpailuja järjestävien tahojen kanssa.

Selvyyden vuoksi ehdotettuun 45 §:ään lisättäisiin maininta siitä, että kilpailueläinlääkärin on oltava läsnä kilpailutilaisuudessa. Läsnäolovelvollisuus on välttämätöntä, jotta kilpailueläinlääkäri voi hoitaa tehtäviään. Tämä pätee sekä voimassa olevassa laissa että ehdotetussa laissa kilpailueläinlääkärille määriteltyihin tehtäviin.

Ehdotetun lain 47 §:n mukaan kilpailueläinlääkärin tehtävänä olisi avustaa eläinkilpailun järjestäjää huolehtimaan siitä, ettei kilpailu vaaranna eläinten hyvinvointia. Tässä tehtävässään kilpailueläinlääkäri voisi antaa eläinten hyvinvointiin liittyvää neuvontaa eläimen kilpailuttajalle ja kilpailun järjestäjälle. Jos kilpailueläinlääkäri havaitsisi, että eläinkilpailu vaarantaa eläimen hyvinvointia, hänen olisi viipymättä ilmoitettava havainnostaan kilpailun järjestäjälle. Ilmoitusvelvollisuus koskisi myös kilpailueläinlääkärin tietoon tulleita loukkaantumisia kilpailussa. Kilpailueläinlääkärin tehtävänä olisi ehdotetun 47 §:n mukaan myös antaa tarvittaessa ensiavun luonteista hoitoa kilpailuun käytettäville eläimille. Voimassa olevan lain 16 §:n mukaan eläinlääkärin tehtävänä on valvoa eläinsuojelulainsäädännön noudattamista kilpailussa. Eläinlääkärin on lain 17 §:n nojalla kiellettävä eläimen käyttäminen kilpailuissa, jos hänellä on perusteltua aihetta epäillä, että eläintä käytetään eläinsuojelulain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti. On selvää, että sekä ehdotetun lain mukaiset kilpailueläinlääkärin tehtävät että voimassa olevassa laissa säädetyt tehtävät edellyttävät eläinlääkärin fyysistä läsnäoloa kilpailupaikalla.

Eläinlääkärit valvontaviranomaisina

Maakuntauudistusta koskevien linjausten mukaisesti aluehallintoviraston, kunnaneläinlääkärin ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan eläinsuojeluvalvontaan liittyvät tehtävät siirrettäisiin maakunnalle. Ehdotetun 72 §:n 1 momentin mukaan maakunnan tehtävänä olisi suunnitella eläinten hyvinvoinnin valvonnan järjestämistä sekä ohjata ja valvoa eläinten hyvinvointimääräysten noudattamista toimialueellaan. Ehdotetun 72 §:n 4 momentin mukaan eläinten hyvinvoinnin valvonnasta maakunnassa vastaisi maakunnan hallintosäännön mukaan määräytyvä viranhaltija, jonka tulee olla eläinlääkäri. Maakunnalla tulisi myös olla eläinten hyvinvoinnin valvontaa varten riittävä määrä eläinlääkäreitä ja muuta valvonnan kannalta pätevää ja ammattitaitoista henkilöstöä. Selvyyden vuoksi säädettäisiin myös, että maakunnan nimeämä virkasuhteessa oleva eläinlääkäri suorittaa ne tehtävät, jotka ehdotetulla lailla täytäntöön pantavien Euroopan unionin säädösten mukaan kuuluvat virkaeläinlääkärille.

Ehdotuksen myötä maakunnalla voisi käytännössä olla palveluksessaan eri koulutustaustan omaavia eläinten hyvinvoinnin valvontaa tekeviä virkamiehiä. Voimassa olevan eläinsuojelulain

mukaan paikallisviranomaisina voi kunnaneläinlääkärin lisäksi toimia myös kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija sekä poliisi. Eräitä eläinsuojeluvalvonnan tehtäviä voi hoitaa myös aluehallintoviraston nimeämä eläinsuojeluvalvoja. Alueelliseksi valvontaviranomaiseksi nykylaissa on nimetty aluehallintovirasto. Eläinten hyvinvoinnin valvontaa on siis voimassa olevankin lain nojalla voinut tehdä myös muun kuin eläinlääkärin pätevyyden omaava henkilö. Eräät Euroopan unionin säädökset kuitenkin edellyttävät, että tietyt tehtävät tekee nimenomaisesti virkaeläinlääkäri. Lisäksi eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annettu laki (29/2000) edellyttää eläinlääkärin pätevyyttä henkilöstöltä, joka suorittaa eläinlääketieteellistä päätöksentekoa, kuten eläinten terveydentilan ja sairauksien toteamista. Edellä mainittuja tehtäviä ei siten voida osoittaa muille kuin eläinlääkärin pätevyyden omaaville viranhaltijoille.

Käytännössä eläinten hyvinvoinnin valvonnassa tulee usein eteen tilanteita, joissa tarvitaan eläinlääketieteellistä asiantuntemusta ja eläinlääkärin pätevyyttä. Valvonnassa tulee käyttää eläinlääkärin pätevyyden omaavia viranhaltijoita niihin tehtäviin, joissa tehtävän luonne sitä edellyttää. Osa valvonnasta voidaan kuitenkin suorittaa myös ilman eläinlääkärin koulutusta. Esimerkiksi kaupungeissa parityöskentelynä tehtäviin seura- ja harrastuseläinten pidon tarkastuksiin tai ammattimaisen seura- ja harrastuseläinten pidon tarkastuksiin voitaisiin tarvittaessa käyttää myös muun koulutustaustan omaavia viranhaltijoita. Muulla kuin eläinlääkärin pätevyyden omaavalla eläinten hyvinvoinnin valvontaa suorittavalla viranhaltijalla tulisi kuitenkin aina olla mahdollisuus saada apua valvontaan maakunnan palveluksessa olevalta eläinlääkäriltä. Valvonnan tehokkuuden varmistamiseksi ehdotetaankin säädettäväksi siitä, että maakunnalla tulee olla eläinten hyvinvoinnin valvontaa varten riittävä määrä eläinlääkäreitä ja muuta valvonnan kannalta pätevää ja ammattitaitoista henkilöstöä.

Mahdollistamalla eri ammattiryhmien osallistuminen valvontatehtävien hoitoon valvontaa voidaan tehostaa nykyisestä. Esimerkiksi seura- ja harrastuseläinten ammattimaisen pidon sekä muun luvan- ja ilmoituksenvaraisen toiminnan säännönmukaista valvontaa jää vuosittain tekemättä valvontaresurssien puutteen takia. Tehtävien organisointi maakunnissa vaikuttaa myös niistä aiheutuviin kustannuksiin. Eläinsuojeluvalvonnan toteutusvaihtoehtojen kustannuksista tehdyn selvityksen[1] mukaan hoidettaessa tarkastuskäynti kahden valvontaeläinlääkärin voimin kustannus olisi koko maan tasolla n. 500 000 euroa suurempi kuin silloin, kun tarkastukselle osallistuva on esim. agrologi tai muun vastaavan koulutuksen saanut viranomainen. Jos osa tehtävistä (esim. mittaamista tai elinympäristön arviointia koskevat tehtävät) voidaan osoittaa muun kuin eläinlääkärin koulutuksen saaneille, syntyy kustannussäästöä palkkaerojen suhteessa. Mahdollistamalla eri ammattiryhmien osallistuminen eläinsuojelutehtävien hoitoon heidän ammattitaitonsa ja osaamisensa perusteella, voidaan eläinsuojelutehtävien hoito järjestää tarkoituksenmukaisella, joustavalla ja kustannustehokkaalla tavalla.

Valvonnan yhdenmukaisuutta eri maakunnissa ei voida toteuttaa osoittamalla tehtävä vain yhdelle ammattiryhmälle. Valvonnan yhdenmukaisuutta voidaan edistää ennen kaikkea eri toimijoiden kouluttamisesta valvontatehtäviinsä. Koulutuksesta huolehtisivat osaltaan maakunnat ja Ruokavirasto. Virallista valvontaa koskevassa asetuksessa edellytetään toimivaltaisten viranomaisten henkilöstöltä soveltuvaa pätevyyttä ja kokemusta, ja asetuksen liitteessä II säädetään virallista valvontaa suorittavan henkilöstön koulutuksen aihealueista.

Eläinten hyvinvoinnin valvonnan alueelliset muutokset maakuntauudistuksen yhteydessä

Maakuntauudistuksen johdosta aluehallintoviraston, kunnaneläinlääkärin ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan valvontatehtävät siirtyvät maakunnille resursseineen, siten kuin henkilöstön, aineiden, välineiden ja vastaanottotilojen siirrosta kunnilta ja aluehallin-

[1] Eläinsuojeluvalvonnan järjestämisen vaihtoehdot, Nurminen A., MMM, 2014.

nosta maakuntiin erikseen säädetään maakuntauudistuksen yhteydessä. Tästä arvioidaan aiheutuvan synergia-hyötyjä ja tehokkuuden lisääntymistä, jolla pystytään vastaamaan aiempaa paremmin lisääntyviin eläinsuojeluilmoituksiin. Eläinsuojeluvalvonta on ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueilla hoidettu niin kutsuttuna valtion toimeksiantotehtävänä, jolloin kunnalle maksettava korvaus kunnaneläinlääkärin suorittamasta valvonnasta on hoidettu aluehallintovirastojen kautta. Kun tehtävät siirtyvät kunnista maakunnalle, poistuu myös valtion ja kuntien välinen monimutkainen laskutusmenettely. Laskutusmenettelyn poistumisesta syntyy säästöä arviolta muutama htv/v valtakunnan tasolla.

Viime vuosina on eläinsuojeluvalvontaan käytetty n. 40 htv/vuosi ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueilla ja aluehallintovirastoissa n. 25 htv (ml. eläinkuljetuslainsäädännön mukainen valvonta). Poliisin tai kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan eläinsuojeluvalvontaan käyttämistä resursseista ei ole tietoa. Arvio on, että varsinkin terveydensuojeluviranomaisten osuus valvonnassa on ollut vähäinen.

Epäilyyn perustuvien tarkastusten määrä on vuosina 2007—2017 jatkuvasti lisääntynyt, ollen vuonna 2017 yhteensä 6448 kpl. Sen sijaan nk. otantaan perustuva valvonta on vähentynyt johtuen paitsi karjatilojen määrän vähenemisestä, myös valvontaresurssien niukkuudesta. Vuonna 2017 tarkastettiin 360 tuotantoeläimiä pitävää pitopaikkaa otantavalvonnassa.

Lakiehdotuksella ei lisätä otantaan perustuvia valvontoja eikä sillä pitäisi olla erityisiä vaikutuksia myöskään epäilyyn perustuvien tarkastusten määrään. Sen sijaan maakuntauudistuksen yhteydessä keskitetään eläinten hyvinvoinnin tarkastus- ja toimeenpanotehtävät maakuntiin ja ohjaus- ja suunnittelutehtävät Ruokavirastoon, mikä vähentää hallinnollisia portaita. Tämän arvioidaan yksinkertaistavan ja yhtenäistävän valvontaa, parantavan valvonnan ja palvelujen kustannustehokkuutta ja luovan paremmat mahdollisuudet henkilöstön erikoistumiselle ja osaamisen kehittämiselle. Aluehallinnon ja paikallishallinnon niukkojen resurssien yhdistymisestä maakunnissa odotetaan saatavan synergiahyötyjä ja resurssisäästöjä ainakin siten, että edellä kuvatut epäilyilmoituksiin perustuvat tarkastukset saadaan niiden kasvusta huolimatta nykyistä tehokkaammin hoidettua.

Maakuntien olisi hyvä organisoituessaan tarkastella myös palveluverkostoa koko maakunnan tasolla ja arvioida, miten monesta toimipisteestä käsin valvontaa on syytä tehdä ja miten mahdollinen erikoistuminen ja muu tehtävien hoito järjestetään. Jos toimitilaverkostoa supistetaan, saadaan toimitilakuluja vähennettyä, mutta toisaalta keskimääräiset tarkastusmatkat pitenevät ja enemmän resursseja (työaika, matkakulut) vaaditaan reuna-alueilla olevien kohteiden valvontoihin. Toisaalta suuremmissa toimintayksiköissä toimintoja on mahdollista tehostaa yhdistämällä erilaisten kohteiden valvontoja samoihin valvontamatkoihin ja tehostamalla työnjakoa ja tarkastusta prosessina verrattuna siihen, että valvonta olisi keskitetty harvoille valvontaeläinlääkäreille. Aluehallintovirastojen otantaan perustuvaa valvontaa hoitaneiden virkamiesten kokoaminen maakunnassa yhteen kunnissa eläinsuojeluvalvontaa tehneiden virkamiesten kanssa tukee toimintojen tehostamista sekä erikoistumista. Toimitilaverkostoa arvioitaessa on syytä ottaa huomioon myös muu eläinlääkintähuoltoon liittyvä tehtävien hoito ja eläinlääkäripalvelujen tarjoaminen. Maakunnille voi jäädä tarve kyseisten toimitilojen ylläpitoon, jos ne sijaitsevat keskeisellä paikalla esimerkiksi maakunnan tarjoamien eläinlääkäripalvelujen kannalta. Suuremmissa yksiköissä työpisteiden käyttöä voi olla mahdollista tehostaa. Säästöjä lienee saatavissa myös työnjohdollisilla keinoilla ja toimistokuluissa, koska yhtäältä maakuntien ei enää tarvitsisi laskuttaa ja eritellä kustannuksia aluehallintovirastolle, jolloin ainakin yksi työvaihe jäisi pois, ja toisaalta ottamalla tukitoimintojen ja toimitilojen mitoituksessa huomioon valvontaeläinlääkärien työn liikkuvuus.